

UCHWAŁA NR XXXIV / 165 / 2020

Rady Gminy w Orońsku

z dnia 17 listopada 2020 r.

w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z drzewa uznanego za pomnik przyrody

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r., poz. 713) w związku z art. 44 ust. 3, 3a, i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r., poz. 55) oraz art. 4 ust. 1 i art. 13 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1461), po uzgodnieniu z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, Rada Gminy w Orońsku uchwała co następuje:

§1.

1. Znosi się formę ochrony przyrody drzewa uznanego za pomnik przyrody: dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie pnia mierzonego w pierśnicy na wysokości 130 cm od podłoża, wynoszącym ponad 300 cm;
2. Przedmiotowe drzewo zlokalizowane jest na terenie działki oznaczonej numerem ewidencyjnym 469/1, w miejscowości Krogulcza Mokra, należącej do Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasów Państwowych Nadleśnictwa Radom, obręb leśny Radom, oddział nr 124a i stanowi pomnik przyrody – obiekt poddany ochronie jako „Dąb Czwartak”, dla którego obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 67 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu szydlowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 194, poz. 7028).
3. Zniesienie formy ochrony przyrody drzew wskazanych w §1 ust. 1 następuje ze względu na utratę wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.
4. Opinia chirurga drzew w załączeniu (załącznik nr 1 do uchwały)

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orońsko.

§3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Sylwester Różycki

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXXIV/165/2020
Rady Gminy w Orońsku
z dnia 17 listopada 2020 r.

EKSPERTYZA

Dotyczy Oceny pomnika przyrody który uległ rozłamaniu i ewentualnego stopnia zagrożenia dla użytkowników, a także występowania owadów gatunków chronionych w Dębach szypułkowych „Czwartak” (*Quercus robur*) położonych w Nadleśnictwie Makowiec

„DĄBEK”
Janusz Nowak-Matuszczak
26-624 Kowala, Kosów 57 e
NIP 9171010398 REG. 146164257
tel. 603 054 761
Nr konta: 97 2030 0045 1130 0000 0614 4540

**Całość opracował
Janusz Nowak – Matuszczak**

Orońsko, 28 Sierpień 2020 rok

I. DANE OGÓLNE O PRZEDMIOCIE EKSPERTYZY

1. Wprowadzenie

Przedmiotem ekspertyzy są drzewa: Dęby szypułkowe – Czwartak rosnące na terenie Leśnictwa Makowiec w miejscowości Krogulcza Mokra.

2. Podstawa formalno – merytoryczna opracowania

2.1 Gmina Orońsko ul. Szkolna 8 26-505 Orońsko

2.2 Oględzin drzew dokonano w dniu 28.08.2020r , o godzinie 12 tej w obecności pracowników Urzędu Gminy Orońsku Pani Anny Muszyńskiej i Marty Gruszczyńskiej

3. Przedmiot i cel opracowania

3.1 Przedmiot opracowania stanowią drzewa które rosną na terenie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Radom ul. Janiszewska 48 26-600 Radom w powiecie szydłowieckim gmina Orońsko w miejscowości Krogulcza Mokra leśnictwo Makowiec na działce dz.nr. ewid. 469/1 obręb Nadleśnictwa –Radom nr oddziału Nadleśnictwa , 124a

- Dęby szypułkowe „Czwartak” (*Quercus robur*)

Celem opracowania jest :

3.2 Ocena pomnika przyrody który uległ rozłamaniu stopnia zagrożenia dla użytkowników i występowania owadów gatunków chronionych w dębach szypułkowych .

II. OPIS DRZEW

Dęby szypułkowe (*Quercus robur*)

Dęby Czwartak to drzewo liściaste, należące do rodziny bukowatych z gatunku Dęba szypułkowatego(*Quercus robur*)

W rozporządzeniu Nr 67 Wojewody Mazowieckiego 24 października 2008r w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu szydłowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 194, poz 7028) wskazano iż w/w pomnik przyrody to

dąb szypułkowy, czyli prawnie chroniony twór przyrody. Dęby wyróżniają się wiekiem, budową, wartością kulturową, historyczną oraz indywidualnymi cechami, gdyż posiadają aż cztery rozłożyste konary stąd powstała nazwa Czwartak.

Obwód w pierścienicy to ponad 300 cm, w 1978 roku jego wiek oszacowano na ponad 350 lat – uznano więc iż pamięta czasy potopu szwedzkiego.

Uchwałą Rady Gminy w Orońsku 28 czerwca 2012 roku ten rzadki okaz dębu został wraz z innymi cennymi zabytkami ziemi Orońska objęty Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami dla Gminy Orońsko na lata 2012-2015. Wtedy jego wiek oszacowano tylko na 200 lat dzięki czemu można mieć pewność że rósł już w czasach, gdy Polska zmagiała się z utratą niepodległości.

Drzewo rośnie w Krogulczy Mokrej nieopodal cmentarza upamiętniającego żołnierzy poległych podczas Powstania Styczniowego i pomnika mieszkańców Krogulczy ofiar II Wojny Światowej. Pod swoimi konarami gościł wojska powstania po bitwie w Kowali 21 sierpnia 1863 roku. Niedaleko czwartaka znajduje się kapliczka z drewnianą figurką św. Jana Nepomucena.

Drzewo to jedno z najwspanialszych pomników w 2000 roku zostało подарowane jako prezent imieninowy Ojcu Świętemu II. Cztery zdjęcia dębu z Krogulczy znajdują się w zbiorach Muzeów Watykańskich.

Oględzin dokonano w dniu 28.08.2020 r o godz. 12-tej na w/w terenie, należącym do Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Radom ul. Janiszewska 48 26-600 Radom w powiecie szydłowieckim gmina Orońsko w miejscowości Krogulcza Mokra Leśnictwo Makowiec. na działce dz.nr. ewid. 469/1 obręb Nadleśnictwa –Radom nr oddziału Nadleśnictwa , 124a

W chwili oględzin stwierdzono powalenie się jednego z czterech pni który powalił się na prywatną działkę, uniemożliwiając wykonywanie zabiegów uprawnych.

Widniejący posusz

349cm na 130cm

283cm na 130 cm

292cm na 130cm

340 cm na 130cm

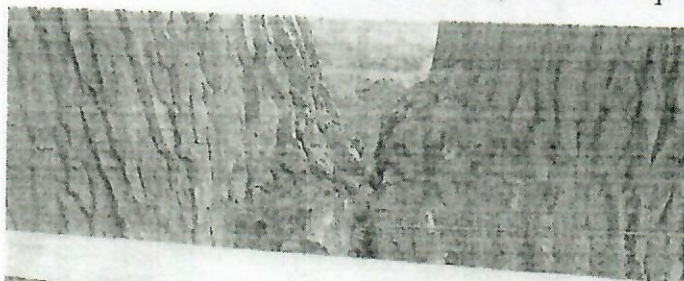
Widniejący posusz w całej koronie Czwartaka świadczy o złej kondycji w/w drzewa i jego zamieraniu do czego przyczyniły także się mrówki które zrobiły mrowisko pod systemem korzeniowym jednocześnie osłabiając całe drzewo.

Widniejąca próchnica w rozerwanym czwartaku potwierdza zamieranie Czwartaka. Rozerwanie w/w drzewa tylko przyspieszyło cały proces.

Wszystkie drzewa z Czwartaka są nachylone 30 stopni w przeciwnych kierunkach względem środka pnia, masa drzew i wielkość koron sprawiły że nastąpiło jego rozerwanie i zniszczenie systemu korzeniowego osłabiając i tak już osłabione pozostałe drzewa.

W drzewie o parametrach 349cm na wysokości 130 cm , widoczna jest dziura, zmiany próchnicze świadczące o istnieniu komina oraz liczne skupisko mrówek.

W drzewach o parametrach 292cm na wysokości 130 cm i 283 na wysokości 130 cm widoczne jest rozerwanie drzew na szerokość 4 cm gdzie powstała szczelina. Przez swoje nachylenie w przeciwnych kierunkach i dużą masę drzew a także mrowisko, które jest umiejscowione pod całym systemem korzeniowym

Widoczne rozerwanie 4cm

Czwartaka powoduje postępujące zmiany stwarzające zagrożenie dla ludzi i mienia. Na całym Czwartaku występuje posusz 40% co świadczy o jego obumieraniu. Wyrwa która powstała po obaleniu jednego z drzew Czwartaka

zrobiła spustoszenie w pozostałych drzewach na głębokość 60cm nadrywając pozostałe systemy korzeniowe.

Oslabienie systemów korzeniowych przez obalone drzewo z czwartaka widocznymi zmianami próchnicznymi i martwicą

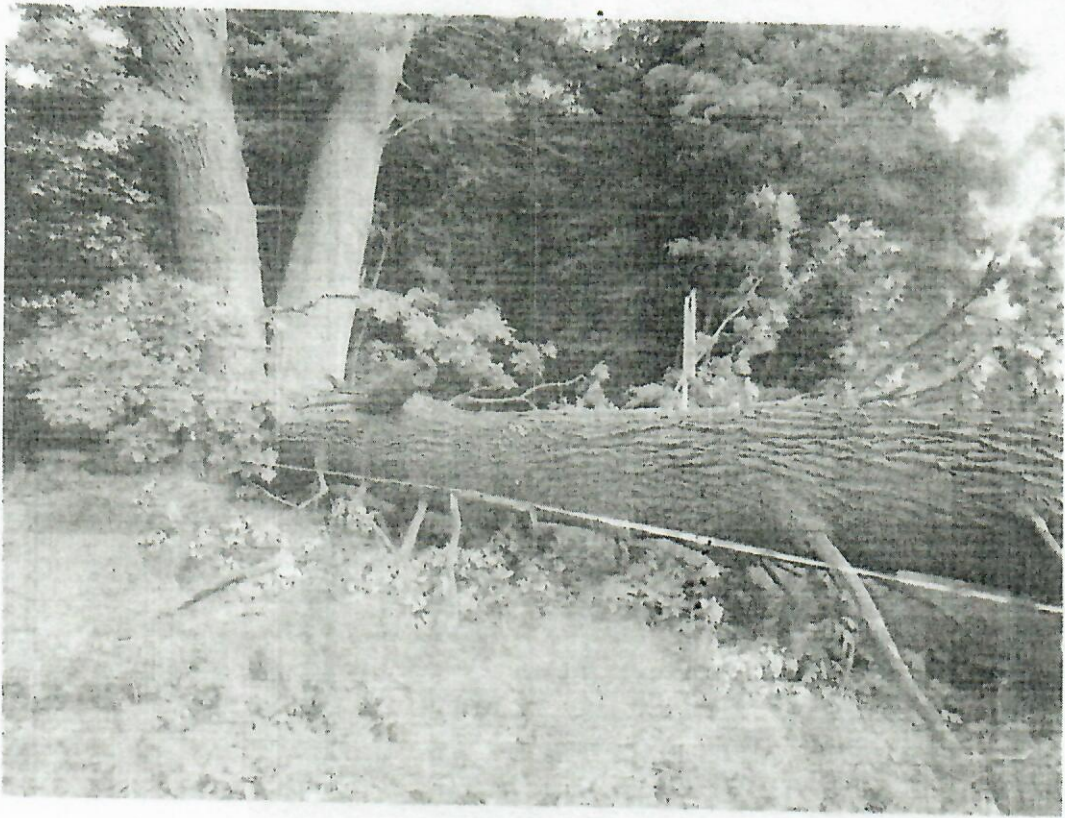

Widoczna martwica drzewa i próchnica

W pozostałych drzewach Czwartaka 349cm na wysokości 130 cm i 283cm na wysokości 130cm widoczne kolejne rozłupywanie, w wyniku którego powstała szczelina – rozwarstwianie się Czwartaka z widoczną martwicą i próchnicą, w całym drzewie występują mrówki. W drzewach - Czwartaka nie stwierdzono występowania owadów gatunków chronionych.

Piśmienictwo:

1. Zbigniew Chachulski poradnik chirurgia i pielęgnacja drzew
2. Włodzimierz Seneta, Jakub Dolatowski „Dendrologia”
3. Janusz Szalkiewicz „Uszkodzenia drzew leśnych” Poradnik leśnika
4. Robert Kimbar „Wady drewna”
5. Zbigniew Chachulski „Pielęgnowanie i leczenie drzew starszych”
6. Małgorzata Mańka „Choroby drzew leśnych” Poradnik leśnika

Wnioski i zalecenia dotyczące Dębów szypułkowych - Czwartak

1. Drzewa w chwili obecnej nie są zdrowe, wymagają usunięcia gdyż stwarzają zagrożenie dla ludzi i mienia.
2. W/w drzewa wymagają szczególnej uwagi i wiedzy przy usuwaniu tych drzew, gdyż może nastąpić rozerwanie drzew co może spowodować niebezpieczeństwo.
3. Wszystkie prace przy drzewie należy zlecić firmie specjalistycznej, legitymującej się odpowiednią praktyką w tym zakresie.

UWAGA ! Niniejsza ekspertyza nie stanowi gwarancji, że wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych całkowicie wyeliminuje zagrożenie drzewa względem otoczenia. Fachowa pielęgnacja oraz dobry stan zdrowotny drzewa zmniejsza natomiast to zagrożenie do minimum. Drzewo jest bowiem organizmem żywym, podlegającym ciągłym przemianom fizjologicznym i narażonym na różnego rodzaju czynniki zewnętrzne takie jak np. huraganowe wiatry. W związku z tym, ryzyko występowania zagrożenia może występować w przypadku każdego drzewa.

Opracował

Międzynarodowy chirurg drzew
Janusz Nowak – Matuszczak
Członek Międzynarodowego Towarzystwa
Uprawy i Ochrony Drzew w Kluczborku

„DABEK”
Janusz Nowak-Matuszczak
28-324 Kowala, Kosów 57
NIP 9171010398 REG. 146164257
tel. 603 054 761
Nr konta: 97 2030 0045 1130 0000 0614 4540

.....
podpis

Radom, 01.09.2020r.

Wszelkie prawa niniejszej dokumentacji są zastrzeżone.
Zabrania się powielania dokumentu bez zgody autora

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

inż. Sylwester Różycki